

פרוטוקול מס. 49

מישיבת ועדת הכנסת ביום ג', י"ד
תמוז תשי"ב (8.7.1952) בשעה 8.30

נוכחיו: י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת

חברי הוועדה:

ד. בר-רב-האי - היו"ר
י. אורי
ב. אזניה
ע. איכילוב
י. בר-יהודה
ש. גרידי
מ. וילנר
צאלח חסן ח' ניפס
ק. כהנא
י. כסה
ש. לובנץ
ע. מימון
מ. נורוק
א. רזיאל-נאור
א. סטש
ח. רובין
א. רימלט
י. שפירא

מוזמנים:

י. קרן-צבי - מטעם משרד המשפטים
י. קיטרון - מטעם משרד המשפטים וועדת הכספים
מ. רוזסי - מזכיר הכנסת
ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת

מ. אונא
סיעף אלדין אלזועבי
י. בן-צבי
ז. סברסקי
פ. רוזן

חיסרו:

סדר-היום:

- א. שאלת הדיור במעברות - העברה לוועדה.
- ב. תשלום שעל חברי הכנסת לשלם עבור שיחות סלפוניות.
- ג. פגרת הכנסת.
- ד. הארכת תקפן של תקנות שעת חירום בדבר תשלומי חובה.
- ה. אופן הצבעת יו"ר הכנסת י. שפרינצק בענין ההצעה לסדר-היום עין המעברות ב-2.7.52
- ו. התנהגותו של חבר הכנסת תופיק טובי בכנסת ב-2.7.52
- ז. הוראת יו"ר הישיבה ז. שפר למחוק מלה מנאומו של חבר הכנסת וילנר.
- ח. הודעה על איסור כניסה לכפר ערה לחבר הכנסת ר. בסתוני ביום 6.7.52

א. שאלת הדיוור במעברות - העברה לוועדה:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר את שאלת הדיוור במעברות. שאלה זו הועברה אלינו על-ידי מליאת הכנסת.
אני מציע להעביר אותה לוועדת העבודה.

ח. רובין:
אנא מציע ועדה משותפת של ועדת העבודה והוועדה לשירותים ציבוריים.

ב. אזניה:
אני מציע להרכיב ועדה משותפת רק במקרים יוצאים מן הכלל, ואם כי ענין זה הוא בעל חשיבות רבה, יש לדעתי להעבירו לוועדת אחת בלבד.

ע. איכילוב:
אני תומך בהצעתו של ח. רובין. שרת העבודה הכריזה דברים רבים מאד בענין שיכון ולעומת זאת עשתה מעט מאד - מבחינה מעשית הריהי מפגרת מאד, ועל-כן הייתי מציע להעביר את השאלה לוועדה משותפת של ועדת העבודה והוועדה לשירותים ציבוריים.

י. אורי:
אני מציע את ועדת העבודה.

ה צ ב ע ה

- 7 - בעד ועדת העבודה
- בעד ועדה משותפת
- מוועדת העבודה
- והוועדה לשירותים
- 7 - ציבוריים

הוחלט: להצביע שנית בהמשך הישיבה.

ב. תשלום שעל חברי הכנסת לשלם עבור שיחות טלפוניות:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
בהתאם למה שהטילה עלי הוועדה פניתי לשר החחבורה, בקשר לתשלום שעל חברי הכנסת לשלם עבור שיחות טלפוניות. כתבתי לו ב-20.5.52 את המכתב הבא:

" הנני מסבך להביא לפניך את דעתה של ועדת הכנסת בענין דלקמן: סעיף 11(ג) של חוק חסינות חברי הכנסת, תשי"א - 1951 קצבצ' כל שיחת טלפון בינעירונית של חבר הכנסת מדירתו או מבנין הכנסת או ממשרד הדאר תהיה לה זכות בכורה.

והנה נתקלנו בעובדה שמנהלי הדאר דורשים עבור שיחות כאלה - אם הן מתנהלות ממשרדי הדאר - תשלום פי ארבע ממחיר שיחה רגילה. יתכן שאותו החישוב ייעשה גם לבי השיחות מעל למספר 10 השיחות בחדש החפשיות מכל תשלום.

ועדת הכנסת הנה בדעה שפירוש כזה של החוק נוגד את כוונתו. זכות בכורה של חבר הכנסת במדה שנדרשת על-ידו היא זכות שאיננה חלויה בתשלום נוסף. קבלת שיחה מהירה נגד תשלום פי ארבע לא היתה מצריכה שום חוק כי לזה זכאי כל אזרח.

לכן ועדת הכנסת מילאה את ידי להביא לפניך את הענין ולבקשך לתת הוראה מתאימה למנהלי הדאר לחייב את חשבונם של חברי הכנסת עבור השיחות הבינעירוניות העולות על מספר ה-10 החפשיות במחיר רגיל וכמו-כן לגבות מחברי הכנסת המשתמשים לצרכי שיחות בינעירוניות במשרדי הדאר תשלום רגיל מבלי לפגוע בזכותם להנות מעדיפות הניתנת להם לפי חוק החסינות.

ד. בר-רב-האי:

קבלתי ממנו את התשובה הבאה מיום 2.7.1952:

" בתשובה למכתבך 110/5787 מיום 20.5.52 הנני להודיעך שבהתאם להחלטת ועדת הכנסת מיום 20.11.51 יש לפטור את חברי הכנסת מתשלום של 10 שיחות בכל חודש בלבד מביחו של חברי הכנסת.

הנהלת הדאר חייבת לגבות לגבי כל השיחות שאינן כלולות ב-10 השיחות הנ"ל את המגיע בעד שיחות כאלה.

המחיר לשיחות בכורה הוא פי ארבע ממחיר של שיחה רגילה, וחברי הכנסת חייבים לשלם את המחיר הזה עבור השיחות הנוספות וכל עוד לא שינתה ועדת הכנסת את ההחלטה הנ"ל לא תוכל הנהלת הדואר לפעול אחרת".

אני מציע לבדוק את החלטת ועדת הכנסת מיום 20.11.52, ואם יוברר שיש הכרח בשנוי החוק - נעשה כן. אין כל חילוקי דעות זכותם של חברי הכנסת לשיחות טלפוניות עדיפות בתשלום רגיל.

י. אורי:
מה דינו של חבר כנסת שאין לו טלפון בביתו והוא משתמש במשרד הדאר שבמקומו? אני מציע לבטל את האפשרות של חישוב 10 שיחות לחודש במשרד הדאר המקומי של חבר כזה.

ח. רובין:
אני מציע שיו"ר הוועדה יפנה את תשומת לבו של שר התחבורה לעובדה שיש מספר חברי כנסת - ששמותיהם ימסרו לשר התחבורה - אשר ביקשו להתקין להם טלפון וטרם נענו, ויבקש להסיש את התקנת הטלפון בביתם.

ה ו ח ל ט

שעל יו"ר ועדת הכנסת להמשיך במו"מ עם שר התחבורה.

כן יברר היו"ר את האפשרות של החשת התקנת הטלפונים בביתם של חברי כנסת שביקשו טלפונים וטרם נענו, וכן את האפשרות של חישוב של 10 שיחות חפשיות לחדש לאותם חברי כנסת שאין בביתם טלפון והמשתמשים בטלפון שבדאר המקומי.

ג. פגרת הכנסת:

היו"ר ד. בר-רב-האי: השלתם עלי לברר את האפשרות של הקדמת הפגרא. באתי בדברים עם יו"ר ועדת הכספים ולדעתו יתאכל ועדת הכספים לסיים את תקציב הפיתוח בסוף אוגוסט. אנו התכוונו להקדים את הפגרא מה 20 לאוגוסט ל-13 בו, אך אני חושש שלא נוכל לעשות זאת, מאחר שמלבד תקציב הפיתוח, של ועדת הכספים לסיים את חוקי מס הכנסה ועחה יועבר עליה גם חוק הנפט.

בענין זה מתכוונן יו"ר הכנסת להציע לחלק את הפגרא לשני חלקים: לחדש אחד ושוב לחדש, ולא לקבוע חודשיים רצופים

ח. רובין:
אני מציע לקבוע תאריך מסוים - ולא חשוב לי מה הוא התאריך - ולא לסטות ממנו. אני מציע לבוא בדברים עם הממשלה בענין התאריך, כדי שהיא תוכל להביא לכנסת את כל מה שיש לה להביא, באופן שנוכל לסיים את עבודתנו לפני או עד התאריך שנקבע, וכדי שלא יופיעו לפתע דברים דחופים ויבטלו את התאריך. עלינו לקבוע יום מסוים ולא לשנות אותו. אני מציע שבשבוע הבא נקבע את תאריך התחלת הפגרא.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

עד עתה לא הכנסנו את הממשלה כגורם, כמו' מ שלנו. באתי בדברים רק עם יו"ר הכנסת

ויו"ר ועדת הכספים.

ד. הארכת תקפן של תקנות שעת חירום בדבר תשלומי חובה:

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אתמול הגישה ועדת הכספים הצעת חוק למליאת הכנסת ואנו הצבענו עליה. נתעוררה שאלה אם

היתה זו קריאה ראשונה, ויו"ר ועדת הכספים אמר שהוא היה רוצה לראות בזה קריאה ראשונה, שניה ושלישית, על מנת שהענין יסתיים. מר קיטרון יסביר לנו את הענין.

מר קיטרון:

אסביר לכם במלים קצרות מה אירע אתמול. שר המסחר והתעשייה התקין לפני כשלושה חדשים תקנות

של ועדת הכספים

שעת חירום בדבר תשלומי חובה. לפני בערך

כחודש ימים הביאה הממשלה לכנסת הצעת חוק

להארכת תקפן של התקנות עד ל-1 לינואר או ל-31 לדצמבר. הצעת החוק הועברה לוועדת הכספים וזו לא הספיקה לדון בה והחליטה פה אחד להעביר למליאת הכנסת, לקריאה ראשונה ושלישית את הארכת תקפן של התקנות לא עד סוף השנה, אלא רק לחדש ימים, על מנת לתת שהות לוועדת הכספים לגמור את הדיון בחוק.

נתעוררה שאלה אם במקרה כזה, יהיה צורך עוד

הפעם לקיים קריאה ראשונה של הצעת חוק נוספת, כדי להאריך את תקפן של התקנות עד סוף השנה, או אם אפשר יהיה להסתפק בקריאה הראשונה שהיתה ולהביא את ההארכה בשני שלבים.

אמרתי ליו"ר ועדת הכספים, שלאור התקדימים

היו בוועדת החוץ והבטחון בדיון על הארכת תקפן של תקנות לאזורי בטחון, לא יהיה צורך בקריאה ראשונה נוספת. מה קרה אתמול? יו"ר ועדת הכספים הודיע מעל צמת הכנסת:

א. שהוא מביא לקריאה שניה ושלישית את החוק

שהונח על שולחן הכנסת להארכת תקפן של התקנות רק לחדש ימים.

ב. כי הוא מבקש לאפשר לוועדת הכספים לסיים

את הדיון בתקנות תוך חודש? ולאחר זאת היא הביאה למליאת הכנסת, לקריאה שניה ושלישית את הארכת תקפן של התקנות עד סוף השנה. הדעל חלק זה, ורק עליו, ערער חבר הכנסת בר-יהודה. אני מבין שגם חבר הכנסת בר-יהודה אינו מתנגד לקריאה שניה ושלישית.

י. בר-יהודה:

עלי להודות כי האינפורמציה שקבלנו זה

עתה משנה קצת את פני הדברים. לאחר שיחתי

עם יושב-ראש ועדת הכספים לא ידעתי שאלו הן תקנות שעת חירום, שאם אין מאשרים אותן כעבור שלושה חדשים, הן מתבטלות מאליהן, כלומר: מוכרחים לראות בהצבעה של אתמול, קריאה שניה ושלישית. אך יחד עם זאת צריך להיות ברור שאין לראות את הקריאה הראשונה שהיתה לפני כן, כקריאה ראשונה לשתי קריאות שניות. על הממשלה להעתיק את הצעת החוק - ודבר זה לא יקשה עליה - ולהגישה שנית לקריאה ראשונה פורמלית של הכנסת.

ה ו ת ל ט

ההצבעה שנתקיימה בכנסת ביום 7.7.52 יש לראות בה קריאה שניה ושלישית של התקנות שהקריאה הראשונה שלהן נתקיימה לפני כשלושה שבועות. בקשר להארכת תקפן עד ל-31 לדצמבר - יש לקיים קריאה ראשונה חוזרת.

ה. התנהגותו של חבר הכנסת ת. טובי בישיבת הכנסת ביום 2.7.52:

היו"ר ד. בר-רב-האי: בישיבה האחרונה החלטנו שהסעיף הראשון בסדר היום ~~ההוא~~ בחירת ועדת פירושים. לצערי על הועדה לדון בעניינים דחופים יותר ולא נוכל לבחור ועדת פירושים.

יש לפני תלונת היו"ר הכנסת על התנהגותו של חבר הכנסת ת. טובי בישיבת הכנסת ביום 2.7.52. כן מונח לפני מכתב מסיעת מק"י, המבקשת מועדת הכנסת לדון באופן הצבעת היו"ר הכנסת י. שפרינצק בענין ההצעה לסדר-היום בענין המעברות ביום 2.7.52, בהתנהגות היו"ר הכנסת י. שפרינצק בזמן נאומו של חבר הכנסת ת. טובי ביום 2.7.52, והתנהגות ראש הממשלה ושר הבטחון בכנסת ביום 2.7.52.

מ. וילנר: הצעה לסדר: היות והוגשו כמה תלונות על אותו נושא, יש לדעת לדון על כולן, ולא על אחת מהן בלבד.

י. שפירא: אני מבקש להביא לישיבה זו לא רק את הפרוטוקול של נאומו של ת. טובי, אלא גם את אותו הקטע שהיושב-ראש ציווה לא לתרגמו.

מ. וילנר: אני מציע לא לדון עכשו על העניינים הקשורים בהתנהגותו של ת. טובי. אני חשבתי שהתלונה מכוונת גם אלי, וכי נוכל להסתפק בנוכחותי בישיבה זו. אך, מכיון שהתלונה היא נגד ת. טובי בלבד, והוא לא הוזמן לישיבה, אני מציע לדחות את הדיון לישיבה הבאה, ולהזמין להיות נוכח בה.

י. שפרינצק + היו"ר הכנסת: אנקש את סליחת חברי הוועדה אם אאריך הפעם בדברי, שלא כרגיל.

בפרק ט'ו של תקנון הכנסת "הוראות כלליות" נאמר כי "כל חבר כנסת חייב בזמן הישיבות לציית להחלטות היושב-ראש". לאחר זאת יש סעיף הקובע כי "חבר כנסת שנפגע על-ידי החלטה או הוראה של היושב-ראש רשאי לערער בפני ועדת הכנסת. החלטת ועדת הכנסת היא סופית".

החלטה זו נתקבלה לנוחיות ההדדית של חברי הכנסת והכנסת כולה. מסקנות אלו נקבעו למען הסדר ולמען אפשר לנהל את הישיבות באופן הדדי וקולקטיבי. אני קובע שחברי הכנסת התפרקו בזמן ~~ההוא~~ ^{ההוא} שמחייב הסעיף הזה. הם התפרקו לא מחובת שהטיל עליהם היושב-ראש או איזה חוק חיצוני אחר, אלא מהשמעת העצמית שהם קבעו. אני מוצא לנכון לתת לכם כמה דוגמאות של התנהגות חברי הכנסת בזמן האחרון, שלא בהתאם לסעיף הנ"ל, ודבר זה נוגע כמעט לכל הסייעות.

סיעת מפא"י נוהגת בסדר, ויש הטוענים כי אני רודה בהם ביד חזקה מכפי שחופץ. כן אין לי טענות לסיעת מפ"ס. הם נוהגים בסדר גמור מבחינה פרוצדוראלית.

ועתה אתחיל בקומוניסטים. אזכיר כאן את האינצידנט שהיה לי עם חברת הכנסת א. וילנסקה. כאשר אני אומר אינצידנט, ריני מתכוון לזה שעלי לחזור ולצעוק ולדרוש "לפית". דבר זה הוא בניגוד גמור לכבודי, כבוד היושב-ראש וכבוד הכנסת. היא הציעה הצעה העומדת בניגוד גמור לפרוצדורה, בשאלת תוניס, וכשאני מכבד את ההגיון שלה ומעיר לה שהיא אינה מדברת לענין, אין היא מכבדת את ההגיון שלי, וממשיכה לדבר לאחר שעברו כבר 5 רגעים ו-10 רגעים, ויוצא שעלי להורידה בכוח.

והנה עוד דוגמא מנסיון השבועות האחרונים:

חבר הכנסת פלש דיבר בשם סיעת הציונים הכלליים בענין עליית יהודי הונגריה. גם בגבולות הרגעים, שהוא היה זכאי להם, היה הפטיש שלי ער, מכיון שהוא דיבר על הנושא בהרחבה רבה ולא בצורה נאותה ביותר - ועל נושא זה אפשר לדבר מצדדים שונים. עבר זמנו והוא המשיך לדבר וטען שמישהו הבטיח לו שיוכל לדבר יותר. ראשית, לא היתה הבטחה כזו, ושנית - אם היתה הבטחה כזו - לא אני הבטחתי ולא עלי מוטל לקיים. לאחר שעבר את הזמן, החל מדבר בנוסח המתקרב למלה "גאולייטר", ואני הערתי לו על כך. הוא לא שם לב להערותי והמשיך לדבר. ולא רק זאת. הוא אומר לנו שאנו מתעלמים מהיהדות הונגריה והנה באה, לאחר זאת, העתונות ההונגרית וחוזרת על דבריו ומתריעה כי אין אנו מתעניינים ביהדות הונגריה.

ועתה אני מגיע לחברת הכנסת רזיאל-נאור. היא ביקשה רשות לדבר לסדר. בדרך כלל כאשר מבקשים ממני רשות לדבר לסדר אני נעשה בלתי-שקט, כי אני מכיר כבר הצעות לסדר. קרה פעם שחבר הכנסת בן-אהרון ביקש רשות לשאול שאלה. חשתי ששאלה זו תהיה מסוג השאלות, שכאשר הן נשאלות הרי הדבר טרף, ועל-כן הודעתיו לו, מעל כמת הכנסת כי אני מבקש ממנו למסור לי את השאלה בכתב. הוא עשה כן ואני עניתי לו, שאתן לו רשות הדיבור לשאלה, כאשר גם החשובה תהיה מוכנה. הוא לא הפסיד מטרודורה זו והסדר נשמר. והנה, כאשר מישהו מבקש רשות הדיבור לסדר, אינני תופס את זאת, מכיון שהסדר של הכנסת הוא קבוע, ואין אפשרות לעשות אימפרוביזציות. ובכן, חברת הכנסת רזיאל-נאור עולה על הבמה ומתחילה לדבר על ענין שאיננו עומד בסדר-היום; כאשר אני מעיר לה על כך, אין היא מפסיקה ואין היא יורדת מעל הבמה, ועלי להורידה בכוח. אני רואה בכך התנהגות מביישת לכנסת. אם יש לה הצעה לסדר-היום, הריהי יכולה להציע אותה בכתב, בדרך הרגילה, ולא להגניבה בשעת דיון על ענין אחר.

והנה עוד מקרה. בשעת ההצבעה על חוק הדרכונים היתה התוצאה 21 קולות נגד 21 קולות. מכיון שכך, העמדתי את ההצעה שנית להצבעה ושוב היו הקולות שקולים: 22 נגד 22. ביפתיים נכנסו חברים נוספים לאולם וכדי לצאת מן הסבך, ולקבל החלטה העמדתי שוב את ההצעה להצבעה והפעם היו התוצאות 23 נגד 27. והנה, קם חבר הכנסת לנדאו ומודיע, שאני עשיתי זאת בכוונה. אני יכול עוד להבין שחבר כנסת קם וטוען ששגו במנין הקולות - זה קורה, אך כיצד זה מעיז חבר כנסת לקום ולאמר ליושב-ראש הכנסת, שהוא סידר את ההצבעה בצורה זו במתכוון. אחת מן השתים? או שהוא איננו חבר כנסת, או שאני אינני יושב-ראש הכנסת. אני מביא ענין זה במיוחד לוועדת הכנסת, כי אינני יכול להסכים לכך, שחבר כנסת, שחבר הכנסת לנדאו, יקום ויאמר דבר כזה. צריך להיות ברור שעל חבר כנסת לציית להוראות היושב-ראש בזמן ישיבות הכנסת. נאמר לי כי דברים כאלה קורים בכל הפרלמנטים; אין אני יכול להסכים לכך, שכל מה שקורה בפרלמנטים אחרים, צריך לקרות גם אצלנו. ועכשו לענין התנהגותו של חבר הכנסת ת. טובי ועזרתו של חבר הכנסת מ. וילנר. ענין זה אירע ביום הרביעי המוקדם לפורענויות, הוא יום הרביעי המוקדם להצעות לסדר-היום. כאשר נגשפו לדון בהצעות לסדר-היום, הודעתיו קבל עם, כי מפ'ם ומק'י הגישו הצעות לסדר-היום בענין הכפסים הערבים ארעה וארעה, וכי הוסכם בוועדת החוץ והבטחון, שענין זה יהיה נידון, לאחר שתתקן שהות לערוך חקירה בו. הודעתיו שההסכמה היתה פה-אחד. גם אנשי מפ'ם וגם אנשי מק'י - שניהם מציעי ההצעה - שמעו את הודעתי, ואיש מהם לא הביע כל התנגדות - פרושו של דבר, שהכנסת שמעה את ההודעה וקיבלה אותה. לאחר זאת, קיבל חבר הכנסת טובי את רשות הדיבור להצעה לסדר-היום בענין כפר ערבי אחר. הפעם בחר לדבר ערבית - אינני מתנגד לכך וזו זכותו. הוא דיבר יותר מחמשה רגעים ואני הערתי לו כי עבר זמנו; הוא אמר שיש עוד שני רגעים. לפתע הבחנתי בין המלים הערביות את המלה "ארעה". שאלתי אם הכונה לאותו כפר ארעה המופיע בסצעה שהזכרתי קודם, וקבלתי תשובה חיובית. יש לזכור כי ההסכם שהושג בענין זה לא היה תוצאה של קפריזה של חברי ועדת החוץ והבטחון; זהו ענין רציני שיש לחקור אותו ועל-כן דרוש זמן לכך. ובכן, פניתי לחבר הכנסת טובי ובקשתי ממנו לא לדבר על ענין זה, והנה קם חבר הכנסת וילנר ובא לעזרתו של חבר הכנסת טובי, והוא ממשיך לדבר.

י. שפרינצק:

יש לי תקנון ויש בידי אמצעי נגד התנהגות כזו, אך ברצוני להיות כאותו סנהדרין אשר הקההן הן מרת בק אחת לשבעים שנה, ואינני מעונין לנצל את הזראות התקנון ולהורידו בכוח. ומצד - הוא ממשיך לדבר והדיבור הזה הופך לשערוריה. הודעתי שהמתרגם לא יתרגם את הדברים האלה הנוגעים להסכם שהזכרתי לעיל. אני רשאי, כיושב-ראש הכנסת להודיע שדברים אלה לא יתורגמו.

אני מאשים את חבר הכנסת טובי בהתנהגות שגרמה לשערוריה. יש סייג ויש גבול להתנהגות על במת הכנסת. אין זו במה שאפשר לומר מעליה, את כל העולה על דעתו של חבר כנסת. מוטב להפסיק קיומה של במה זו, מלונת לה להפך לבמת-הפקד. לא ייתכן, שלאחר שהושג הסכם בענין מסוים, שאין מדברים עליו, יקום חבר כנסת וידבר עליו, וידרוש לתרגמו. אינני נוגע כרגע בפרקים האחרים של השערוריה.

אני מאשים את חבר הכנסת וילנר בסיוע לשערוריה. הוא היה המסייע העיקרי. הוא צעק "הוא לא ירד, הוא יעמוד על הבמה, הוא ידבר". זאת היא שערוריה פוליטית, פרלמנטרית דאישית.

על ועדת הכנסת לדון בענין זה, ולא ייתכן שנגיע למצב של לית דין ולית דין. יושבות כאן 11 מפלגות בתיבה, ששמה כנסת ויש לקבוע ולקיים קבולות מסויימים. באם נכשל היושב-ראש קיימת תמיד אפשרות של ערעור על החלטתו, אך רק לאחר הישיבה; בזמן הישיבה חייבים חברי הכנסת לצוית להוראותיו. כאשר קרה פעם ססיעת הציונים הכלליים ערערה על אופן ההצבעה של הצעות אי-אמון, קבלתי את דעתם ואמרתי כי דבר זה נעשה מתוך רוגז כללי, ולהבא הנני נוהג בדרך אחרת, ומקפיד ושם לב לכך שלכל הצעת אי-אמון יש נוסח אחר.

אני דורש מאת ועדת הכנסת להודיע, כי ההוראה על חובת הציות ליושב-ראש בזמן הישיבה, שרירה וקיימת, וחבר כנסת אשר אינו מצוית ליושב-ראש חייב לשאת בעונש. אם דבר זה לא יקום - לא תהיה לנו כנסת. אנו לא נחזיק משמר של חיילים, שתפקידם יהיה להוריד חבר זה או חברה אחרת מעל במת הכנסת. אין זה מתפקידי ההס/טורי ואין זה להנאתי האסטטית.

שנית, התנהגותו של חבר הכנסת טובי, בסיועו של חבר הכנסת וילנר, מצריכה תגובה של ועדת הכנסת. עליה להביע את דעתה בענין זה.

אני מבקש את סליחתם על שהארכתי הפעם בדיבור. אך אין כאן ענין של ויכוח או ניגוד פוליטי. על היושב-ראש להיות מחוסן בפני מקרים כאלה. מוסד היושב-ראש הנו קדוש לקיומה של הכנסת.

מ. וילנר:
כאשר הגשתי את תלונתי, חשבתי כי גם אני נאשם כאן באותה מידה ששבר הכנסת טובי. שינתיים מתברר לי מדברי יושב-ראש הכנסת, כי ש. טובי הנו האישיות המרכזית, ומכיון שהוא איננו כאן, איני מרגיש עצמי מוסמך לדבר בשמו ואני מציע לדחות את הדיון ולאפשר לו להשתתף בו.

הו'ר ד. בר-רב-האי:
מכיון שהתלונה היא במפורש נגד ת. טובי, לא חשבתי שהוא לא יהיה כאן היום, ועל-כן לא הזמנתיו במיוחד.

י. בר-יהודה:
אני מציע להזמין את כל הצדדים הנוגעים בדבר, כדי שלא נהיה נאלצים לדחות שנית את הדיון בגלל העדרם.

ה ו ח ל ט

לדון בענין זה וכן בענין תלונותיו של חבר הכנסת מ. וילנר על התנהגות הו'ר הכנסת י. שפרינצק בזמן נאדמו של חבר הכנסת ת. טובי בנוכחותו של חבר הכנסת ת. טובי.

1. אופן ההצבעה על יו"ר הכנסת, י. שפרינצק, בענין ההצעה לסדר-היום
בענין המעברות ב-2.7.1952

מ. וילנר:

אני הצעתי לדון בשאלת המעברות במליאת הכנסת, ואמרתי שבאם לא תתקבל הצעתי זו, אציע להעביר את הענין למעדת העבודה, על מנת שיוחזר למליאה לאחר שבוע ימים. אמלים שהשתמשתי בהם היו: "כנסת נכבדה, סיעתנו תצביע בעד דיון בכנסת. אולם, אם הצעה זו לא תתקבל, אנו נציע שהצעה זו תועבר לוועדת העבודה ותוחזר לכנסת תוך שבוע ימים". לזה אמר לי יו"ר הכנסת י. שפרינצק: "חבר הכנסת וילנר, אמה יכול רק להציע או לעבור לסדר-היום, או להעביר לוועדה או לדון. אולם אינני רוצה שתעשו משחק מכל הענין".

אני שואל: מה בדברי היה משום משחק ומה היה הטעם להעליב אותי בזמן שלא קרה דבר? האם עלי לחשוב שמצדו של היו"ר אין גישה פוליטית? מה יחשוב אדם הקורא את הדברים האלה?

ברצוני לתת לכם כאן דוגמא של אותן המלים בדיוק, שאמר פעם חבר הכנסת בר-יהודה, והן מופיעות בדברי הכנסת, חוברת ל', מוסיבה פ'ז, מ-28 למאי 1952. הוא אומר: "אם לא תתקבל הצעתו של חבר הכנסת הררי, אני מציע באופן אלטרנאטיבי להעביר את השאלה לוועדה, על-מנת שתביא לפני המליאה את סיכומיה כעבור שבוע-שבועיים".

גם במקרה זה היה היושב-ראש מר שפרינצק, והוא לא העיר אז כי זה משחק. אני פונה לוועדת הכנסת ושואל: מה על חבר כנסת לעשות בשעה שמעליבים אותו בצורה כזו, ללא כל הצדקה?

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: ראשית עלי להודות כי לא ידעתי שהמלה "משחק" מעליבה כל כך ברמת הדיבורים שלנו, כאשר משתמשים במלה גאוליטר. אני שמח מאד שחבר הכנסת וילנר הנו כל-כך רגיש להגדרות ואני מבקש את סליחתו על המלה "משחק". אולם, חבר הכנסת וילנר, אתה תשלם בשביל סליחה זו! להבא אשתמש במלים שאינן מעליבות, אך הן תהיינה מוגדרות יותר. אני השתמשתי במלה "משחק" משום שלא היה ברור לי מנאמו של מ. וילנר למה הוא מתכוון - לדיון במליאת הכנסת או להעברה לוועדה. הוא אמר "אם". מה פרוש "אם"? חברי הכנסת חזני וכסה הציעו לדון בענין, ולאחר דברי שרת העבודה, חזרו בהם מהצעתם. חבר הכנסת ציזלניג ביקש לחדש את ההצעה, והוא רשאי לעשות זאת. אך חבר הכנסת וילנר יכול היה להציע להעביר לוועדה ולא יזו ועדה, רק בשעה שדנים על העברה לוועדה.

2. הצבעה חוזרת על העברת שאלת הדיון במעברות לונעדה מתאימה:

ה צ ב ע ה

- 7 - בעד העברה לוועדת העבודה
- בעד העברה לוועדה משותפת של ועדת העבודה וועדה לשירותים ציבוריים
- 8 -

ה ו ח ל ט

להעביר את שאלת הדיון במעברות לדיון בוועדה משותפת של ועדת העבודה והוועדה לשירותים ציבוריים.

ז. הוראת יו"ר הישיבה ז. שפר למחוק מלה מצאנמן של חבר הכנסת וילנר:

מנוול לנר: בר-רב-האי:
ראשית, עלי לציין כי איני מגיש חלונה מבחינה פרוצדוראלית. אני מערער, לפי התקנון, על החלטת יושב-ראש הישיבה.

אתמול, הייתי מוכרח לעמוד על מקרה יוצא מן הכלל. אני מוכרח הייתי למחות נגד העובדה, שנציג של מעצמה זרה, מר ברוס מקדניאל, הרשה לעצמו, בנוכחותו של שר ממשלת ישראל, לייעץ עצות ולתת הוראות למדינת ישראל. הוא עשה זאת בשעת נאום בליגה לקשרי ידידות בין ארה"ב וישראל. דבר זה הוא ללא תקדים. אני קראתי דבר זה בשלשה עתונים, ואין להניח שהם שמו דברים אלה בפיו, מבלי שהוא אמר אותם. אני חבר בליגה אחרת, הליגה לקשרי ידידות בין ישראל וברית המועצות, וקיימת אצלנו החלטה פנימית שאין מתקופים באופן ישיר נציגים של ממשלות זרות, ואף לא את ממשלת ישראל. וכאן, הרשה לעצמו נציג של מדינה זרה, לדבר בצורה כזו נגד מדינה אחרת, שיש לנו יחסים דיפלומטיים איתה. אני ראיתי והנני רואה בדברים אלה חוצפה יוצאת מן הכלל. ומכיון שאני רואה קשר בין הדבר הזה לבין חוק הנפש, מצאתי לנכון לומר את הדברים אשר אמרתי. היתה לי הזכות לגנות את הדבר הזה במלים החרופות ביותר ועל-כן השתמשתי במלה "גאוליטר".

י. כסה: ומה עם רוקוסובסקי בפולין?

י. שפירא: איזו מין השוואה זו? אל תשווה את הדבר הזה.

מ. וילנר: חבר הכנסת ירחמיאל כסה, אני מבקש ממך לא להתערב.

י. שפירא: איזו מין חוצפה זו. ממתני אתה קורא לו בשמו הפרטי, והאם אינך יודע את שמו.

מ. וילנר: האם אין זה שמו? אני שאלתי חבר כנסת מסייעת הפרוגרסיבים והוא אמר לי כי זה

שמו של חבר הכנסת כסה.

י. שפירא: מה ההתממות המחוצפת הזאת?

י. שפרינצק: ממתני זה נעשית כל-כך אינטימי עם חבר הכנסת כסה. אמנם כאן אינני יושב-ראש, אלא רק חבר פשוט, אך אני מבקש ממך לקחת חזרה את הדברים. אינני מוכן לסבול דבר כזה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אתה הראית רגישות רבה ויו"ר הכנסת הסיק מזה מסקנה. אתה שומע למה שגרמת כאן ואני מבקש ממך, אם אתה מעוניין לברר את השאלה שהעלית, לקחת חזרה את דבריך.

מ. וילנר: אם זו בקשה, ואם הדברים הובנו כך - הריני לוקח בחזרה את דברי.

אני קובע, שזכותי היא, אם איני מעליב חבר כנסת, לומר כל מה שאני רוצה בכנסת בלי כל צנזורה. ז.א. שאם אני אומר שמקדניאל הוא גאוליטר, אני מתכוון לומר שהוא אדם המשתלט על מדינה שאינה שלו, אדם הנשלח על-ידי ממשלה אחרת, ומתנהג בארץ שאליה הוא נשלח כאילו היתה זו ארץ חסות שלו. עלי לומר שכך אני רואה את נוכחותו בארץ. כאשר אני אומר "גאוליטר" אני רואה בכך מעין נציב עליון שהיה כאן לפני. אין איש מוכרח להסכים לדברי, אך אני רשאי לומר אותם, ואני מבקש לשנות את החלטת היושב-ראש ולהחזיר את המלה "גאוליטר" לפרוטוקול.

ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת:
אינני חוזר בי מהערכתי או מהודעתי
אמש בכנסת. ברור שהחלטת ועדת הכנסת
תחייב אותי, כשם שהיא מחייבת את כולם.

ברצוני להסכיב את חובתי בשעה שאני
מנהל את ישיבת הכנסת. אין זה ענייני להתערב בנאומיהם של חברי הכנסת
בשעה שהם מותחים ביקורת על משהו או מישהו, כיד הביקורת הטובה עליהם.
אך ישנו דבר אחד, שלדעתי חייב יו"ר הכנסת, להיות רגיש לגביו. אינני
מתאר לי שחבר כנסת יוכל לקום ולפגוע למשל, בירושוב או ציר ברזיל או נציג
של כל מדינה אחרת, אין חבר כנסת יכול לפגוע בנציגים של ארצות זרות
ולהשתמש בבטויים פוגעים באופן אישי. חבר כנסת רשאי להעריך ולבקר
את מדיניות אותה מדינה זרה, אך לא ייתכן שחבר כנסת יקום ויפגע, מעל
אבמת הכנסת בנציג מדינה זרה. דבר זה אינו נכלל בתקנון, וייתכן שיש
לכלול בתוכו הוראה כזו. ישיבת הכנסת אינה אספת-עם ברחוב. זוהי הבמה
העליונה של המדינה ויש להתייחס אליה בכבוד מתאים.

לדעתי חייב היושב-ראש, ולא רק זכאי,
להוציא בטויים פוגעים בנציגי מעצמה זרה, מפרוטוקול הכנסת. אם ועדת
הכנסת תקבל דעה הנוגדת את דעתי - אקבל את החלטתה. אך, בינתיים, אני
אסיר תודה למ. וילנר, על אשר הביא את השאלה הזו לברור בוועדת הכנסת,
ומוטב לקבוע בעניין זה תקנה קבועה, אשר תחייב לא רק את היושב-ראש
אלא גם את חברי הכנסת הנואמים, ומשתמשים בהזמנות של נאום מעל במת
הכנסת כדי לפגוע בנציגי מדינות זרות, היושבים בארצנו באופן חזק,
ומייצגים כאן את מדינותיהם.

י. שפירא:
יש לי קובלנה ליושב-ראש הישיבה של
אתמול, סגן יו"ר הכנסת ז. שפר. לדעתי
אין זה מספיק שניתנה הוראה למחוק את הדברים מן הפרוטוקול בסופו של
הנאום; יש בזה אמנם משהו לתיקון המצב, אך אין זה מספיק, כי בסופו
של דבר הדברים נאמרו. הנואם לא התנצל והדברים מודפסים בעתונות.
ואצלנו, עד עתה - ואני מקווה שגם בעתיד - יש עתונות חפשית והיא
מפרסמת את הדברים האלה, והעוול נעשה.

לדעתי, עם כל הכבוד לסגן יו"ר הכנסת
ז. שפר, היה עליו להפסיק את הנואם באמצע, מיד לאחר שאמר את דבריו
הפוגעים, ולבקש ממנו להתנצל. במידה שידוע לי חייב חבר כנסת לציית
להוראות היושב-ראש ואם אכן הוא מצוית - יש לנקוט נגדו בסנקציות
מתאימות. התנהגות מעין זו חייבת להפסק. גם מדינות גדולות וחזקות
ממדינתנו אינן מרשות שימוש בבטויים כאלה בפרלמנטים שלהם.

אני מצטרף לדעתו של סגן יו"ר הכנסת
ז. שפר, שעלינו להתקין תקנה קבועה בעניין זה. עלינו לקבוע כי היו"ר
רשאי, ולא רק רשאי, אלא חייב להפסיק את הנואם ולבקש ממנו להתנצל
על כל בטוי פוגע בנציג מוכר של מדינה זרה. נציג מוכר של מדינה זרה
הוא ציר וכל חבר של הסגל הדיפלומטי של מדינה זרה. וכל הפוגע במדינה
זרה, לא במדינה הזרה הוא פוגע, אלא בעצמאות מדינתנו הוא פוגע, כי
מדינה הנוהגת שכלא כנהוג בין עמים נאורים ומכובדים - ינהגו כלפיה
באותה צורה. יש מספר מדינות שמדינתנו נמצאת אצלם במצב מלחמה והן
יכולות להרשות לעצמן דברים חמורים. אנו איננו יכולים להרשות זאת
לעצמנו ואני מבקש לקבל החלטה בעניין זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אני מציע להרחיב את התקנה הזו גם
לגבי ראשי שלטון בכל מדינה ומדינה,
ולא רק לגבי נציגים דיפלומטיים היושבים בארצנו.

י. שפירא:
אני מסכים בהחלט שאי-אפשר לדבר בלשון
כזו לא על סטאלין ולא על טרומאן.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:
אני שמח שחבר הכנסת וילנר נתן לנו
הזדמנות לדבר על עניין זה. היה בדעתי
לומר את הדברים שאמר סגן יו"ר הכנסת ז. שפר. עלי לומר, שלולא באה
הוראתו למחוק את המלה מן הפרוטוקול, הייתה ממשלת ישראל חייבת להתנצל
על האינצידנט הזה. וכבר קרו מקרים דומים בעולם.

אינני תולק על זכותו של מ. וילנר

י. שפרינצק:

או של כל חבר כנסת אחר לבקר את דבריו של מקדניאל - תהיה זו הערכה צודקת או לא. אתן לחבר הכנסת וילנר דוגמא: הנה, ברית המועצות הסכימה למינויו של קינן ככ"כ אמריקה במוסקבה. קינן זה הוציא לפני כן ספר ובו כתב דברים דומים למה שאמר מקדניאל כאן. האם היו מרשים במוסקבה לדבר בצורה כזו נגד קינן? לולא הגיבה הכנסת על הבטוי הזה, לולא ניתנה הוראה למחוק אותו, היה הדבר מתפרש כאילו הכנסת מסכימה לו.

חבר הכנסת וילנר אמר ש"גאולייטר" ונציב עליון זה היינו הך. למלה "גאולייטר" יש משמעות אחרת, ועליו לדעת זאת.

אני תומך בדעתו של חבר הכנסת י. שפירא שאין להרשות פגיעה אישית בנציגי וראשי מדינות זרות. אפשר להתוכח אתו, אפשר לבקר את דבריהם ומעשיהם, אך אין לפגוע בהם. מדינה אשר מרשה לבטויים כאלה להשמע מעל במת הפרלמנט, אינה יכולה להתקיים.

י. בר-יהודה:

אם נדון עכשו על הכללים להבא, אסכים לכך שיש לקבוע כלל לגבי ראשי מדינות ובאי-כח מדינות, אך אני מבקש להגדיר בדיוק על מי הכלל הזה חל, לא כדי שאני אדע את מי אני רשאי לגדף בפומבי, אלא על מנת שאדע גם את מי לא רשאים שרי ממשלת ישראל לגדף בפומבי. ואם תתקבל החלטה למחוק את המלה שנאמרה אתמול, אדרוש להוציא מ"דברי הכנסת" שורה שלמה של דברים שנאמרו על-ידי ראש ממשלת ישראל לגבי ראשי ממשלות אחרות מעל במת הכנסת, ושאינם לא הגיב עליהם בזמנו. לדעתי דברים כאלה, הנאמרים על-ידי ראש ממשלה הם הרבה יותר חמורים ומחייבים מדברים הנאמרים על-ידי דוברי האופוזיציה. לא אוכל להסכים לכך שמה שאסור יהיה לחבר כנסת רגיל מותר יהיה לראש הממשלה, וכן גם להיפך. (י. שפרינצק: תן לנו דוגמא בבקשה!) עכשו אתה יכול לומר כל מה שאתה רוצה על אנא פאולקר, אך כאשר ראש הממשלה אמר עליה מה שאמר מעל במת הכנסת... (י. כסה: הכנוי "בת-הרב" אינו עלבון). (י. שפרינצק: חקרתי היום את ענין "בת-הרב". הדברים האלה לא נאמרו מעל במת הכנסת, אלא באספה פומבית). לגבי ראש הממשלה, גם דברים שאינם נאמרים מעל במת הכנסת הם מחייבים. איננו מדברים כרגע על דברים שלא נאמרו מעל במת הכנסת, אך אני מוכן להתחייב ולהמציא לכם דוגמאות מתוך "דברי הכנסת".

אם ההחלטה שנקבל תהיה ריטורואקטיבית, אציע הצעה פורמלית למחוק גם את יתר הדברים מ"דברי הכנסת". במשך כל הזמן הנני לוחם בעד חוק אחיד לכולם, ולא חוק רטורואקטיבי. אני מסכים שנקבל היום החלטה, מה יהיה להבא, ואזי נדע מהיום והלאה, מה מותר ומה אסור, אך אם תחליטו שתחולת ההחלטה היא גם לגבי העבר, אדרוש לקיים אותו לגבי כל הדברים שאירעו בעבר.

אני מציע:

- א. לבקש מאת ועדת המשנה לתקנון להביא לישיבתנו הבאה נוסח הצעה כיצד לנהוג להבא;
  - ב. אין מקבלים החלטות רטורואקטיביות;
  - ג. ומכאן מסקנה כי אין למחוק את המלה "גאולייטר".
- בלי יסוד חוקי לכך.

אשר למלה "גאולייטר", הריני חושב שחבר הכנסת וילנר לא העליב את מקדניאל, אלא את מדינת ישראל, ועל כך רשאים חברי הכנסת להגיב הגבה פוליטית בשעת נאומיהם.

ב. אזנוה:

אני מציע להפסיק את הישיבה, מכיון שחלק מחברי הוועדה הנם חברים בוועדה אחרת המקיימת כעת

י. שפירא:

הצעה לסדר:

למעשה עומדת בסדר-היום, באופן פורמאלי, הצעתו של מ. וילנר להחזיר את דבריו לפרוטוקול. אני מציע להפסיק את הוויכוח ולהצביע לגופו של ענין, ורק אז להענות לבקשתו של ב. אזניה.

ח. רובין:

לא ייתכן להפסיק את הוויכוח בענין זה, המצריך בירור, כי עלינו לדעת את גבולות סמכותו של יו"ר הכנסת. אם אין אנו ממשיכים בישיבה היום, עלינו להמשיך בדיון הזה בישיבה הבאה.

ע. איכילוב:

חלק מחברי הוועדה דיבר כבר בענין זה, אך לעומת זאת ישנן סיעות שטרם הגיעו לידי ביטוי, ולא ייתכן להפסיק את הדיון לפני שניתנה להן האפשרות לדבר.

י. שפירא:

אני מקבל טענה זו ומסיר את הצעתי.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אנו נפשיך בדיון זה בישיבה הבאה. נרשמו עוד לרשות הדיבור החברים: י. כסה, א. רזיאל-נאור, י. אורי, ח. רובין וע. איכילוב.

כן עלינו לדון, לפי בקשת סיעת מפ"ם ב"הודעה על איסור כניסה לכפר-ערה לחבר הכנסת ר. בסחוני ביום 6.7.52. סיעת מפ"ם מבקשת להזמין לישיבה בה נדון בענין זה את ב"כ של שר הבטחון.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30
